

Historia toistaa itseään

Suomen Leipuriliitto ry:n 110-vuotishistoriikka tehdään parhaillaan. Se julkaistaan Leipuripäivillä vuonna 2010. Historiikin kirjoittaja Oy Spiritus Historiae Ab:n tutkija **Aaro Jalas** on arkistoja tutkiessaan löytänyt muutamia maukkaita kirjoituksia, joista yhtä on syytä lainata myös tässä kirjoituksessa.

Vuonna 1938 eräs viipurilainen leipuri lähetti Leipuriliittoon kirjelmän, jotta maamme leipuriammattikunta saisi yleisemmin tietoisuutta viipurilaisten leipureiden leivän valmistusta ja kauppaa koskevista oloista. Tämän vuoksi hän kirjoitti mm. seuraavaa:

”Kuten ehkä maamme muissakin kaupungeissa, niin vallitsee meillä täällä Viipurissakin leipuriammatin harjoittajien keskuudessa keskinäinen kilpailu, kuten monella muullakin alalla. Ja kilpailustahan ei liene pahaa sanottavaa niin kauan kuin se pysyy normaaleissa puitteissa. Mutta jos se saa epäterveitä muotoja, niin on sitä koettava silloin rajoittaa ja kehittää terveempään suuntaan. Terve kilpailu on aina paikallaan, sehän vie maailmaa kieltämättä eteenpäin. – – Tunnettuhan lienee, että viipurilainen ruokaleivänvalmistaja myy tuotteensa pääasiallisesti vähittäiskauppojen kautta, yksityiset että osuustoiminnalliset liikkeet mukaan luettuna. Tuohon leipurien ja myymälöiden väliseen kaupalliseen suhteeseen oli vähitellen aikojen kuluessa kehittynyt kilpailun aiheuttama epäkohta ns. leivänvaihtokauppa. Se tahtoo sanoa, että myymälät ottivat leipomotuotteita päivittäin huomattavasti yli normaalin myyntikykyä, koska leipuri seuraavana päivänä oli valmis vaihtamaan myymättä jääneet tuotteet tuoreiksi. Antaen pahalle pienen sormen vie se koko käden, sanoo sananlasku. – – Asiasta pitemmän aikaa neuvoteltuaan yksityisleipurit tulivat siihen päätökseen, ettei näin voinut enää jatkaa, vaan oli saatava pikainen parannus aikaan. Yksimielisen päätöksen mukaan ilmoitettiin sitten kaikille leivän jälleenmyyjille kirjelmällä, että vaihtokauppa lopetetaan 1.11.1938. Yksityiskauppiat ymmärsivätkin tuon leipäkaupassa vallinneen epäkohdan ja suhtautuivat asiaan myönteisesti, tahtoen auttaa leipuria epäkohdan poistamisessa. Sen sijaan osuusliike, jonka myymälät huomattavassa määrin myivät yksityisleipureiden valmisteita, ei tahtonut kuullakaan vaihtokaupan poistamisesta, vaan katkaisi jyrkästi kaupan kaikkien niiden leipureiden kanssa, jotka pysyivät päätöksessään saada leipäkauppa terveemmälle pohjalle.”

Näin siis seitsemänkymmentä vuotta sitten Suomen Viipurissa. Vuodet ovat vierineet ja leivän tekijät ja leivän ostajat ovat vaihtuneet, mutta ottaen huomioon nykypäivänä noudatettavat teollisuuden ja kaupan väliset toimintatavat, niin voidaan hyvin todeta, että seitsemässäkymmenessä vuodessa eivät asiat ole juuri muuttuneet. No ovat asiat ainakin sen verran muuttuneet, että nykypäivänä leivänvaihtokauppa kutsutaan nimellä palautusoikeus tai hyvitystakuukauppa. Mutta yhtäläisyyttä seitsemänkym-

menen vuoden takaiseen aikaan on varmasti siinä, että kyseinen toiminta herättää myös tänä päivänä voimakkaita tunteita ja mielipiteitä, varsinkin ko. toimintatapaa vastaan, mutta jonkun veran myös sen puolesta.

Silti juuri kukaan leipureista muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ei kuitenkaan myönnä, että tämä toimintamalli kuuluisi heidän yrityksensä ”myynninedistämisstrategioihin”.

Historia usein vain toistaa itseään, niin tässäkin tapauksessa. Aina tulee uusi sukupolvi, joka haluaa tehdä asiat eri tavalla, koska uusi nuorekas sukupolvi luulee olevansa ”viisaampi ja kehittyneempi” kuin edeltäjänsä. Mutta uusi sukupolvi ei huomaakaan, että se toimiinkin samalla tavalla kuin tätä edeltävä sukupolvi, joka vuorostaan oli halunnut toimia edeltäjänsä nerokkaammin.

Edellä mainitusta tulee mieleen sanonta: ainoa mitä historialta opimme on, että historiasta emme opi.

Huomioikaa, että tässä lehdessä käsitellään myös kotitalouden kulutusmenoja. Tutustukaa asiaan tarkemmin s. 7. Mutta jo tässä yhteydessä todettakoon, että tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan kahden huoltajan lapsiperheessä kulutusmenoista menee leipään 0,82 %, (vuonna 2001 kului 1,02 %). Sen sijaan alkoholiin kuluu 1,36 % kulutusmenoista ja tietoliikenteeseen 2,86 % (matkapuhelimet, internet). Eli se siitä leivän kalleudesta.

”voidaan hyvin todeta, että seitsemässäkymmenessä vuodessa eivät asiat ole juuri muuttuneet. No ovat asiat ainakin sen verran muuttuneet, että nykypäivänä leivänvaihtokauppa kutsutaan nimellä palautusoikeus tai hyvitystakuukauppa.”

M. Värynen

Mika Värynen

